

Vlaams
Parlement

vergadering **C95**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 6 februari 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de evaluatie van de taxshelter – 663 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de lokale vrijetijdsmonitor – 657 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de evaluatie van de vrijetijdsmonitor – 667 (2018-2019)	8
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het welzijn van het VRT-personeel – 669 (2018-2019)	15
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de tweede projectoproep 'Over de muur kijken' voor innovatieve partnerprojecten – 666 (2018-2019)	22
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de samenwerking tussen de Vlaamse en de Marokkaanse filmwereld – 674 (2018-2019)	25

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de evaluatie van de taxshelter – 663 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): De taxshelter hebben we in 2016 uitgebreid naar podiumkunsten. In 2017, na afloop van het eerste jaar, hebben we een eerste evaluatie opgemaakt. Ondertussen loopt dat instrument verder en hebben we het tweede jaar afgerond. Ook bij de bespreking van de beleidsbrief is dat aan bod gekomen en daar werd al een kanttekening gemaakt. Vandaar denk ik dat het goed is om op het einde van de legislatuur te polsen naar een evaluatie van het tweede jaar taxshelter podiumkunsten.

Wat heeft de taxshelter puur financieel opgebracht voor de sector?

Zijn er knelpunten, van juridische of technische aard, die het voor de sector moeilijker maken om in het instrument in te stappen?

De verlaging van de vennootschapsbelasting is een goede zaak, maar heeft misschien ook wel gevolgen voor het instrument zelf. Ik lees dat kmo's het moeilijk hebben en Overleg Kunstenorganisaties (oKo) heeft me onlangs verwittigd dat er toch wel een aantal kanttekeningen te maken zijn. Hoe gaan we daarmee om?

Wat is de impact van de taxshift die deze Federale Regering invoerde op de noodzaak voor bedrijven om tot fiscale optimalisatie over te gaan? Dat heeft daar uiteraard ook mee te maken.

Ik denk dat er gisteren een vergadering van het Overlegcomité plaatsvond waar dit onderwerp aan bod zou komen. Wat is daar concreet besproken en wat waren de reacties? Kan daar nog aan geamendeerd worden?

Is het in de huidige omstandigheden opportuun om het instrument nu ook nog verder uit te breiden? Ik weet dat er voor de gamingsector een aantal zaken op til zijn. Ik krijg hier bovendien net binnen dat het wetsvoorstel van de Federale Regering nu geagendeerd staat. Wat is uw mening daarover?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Hoe kunnen we het tweede jaar van de taxshelter voor podiumkunsten inschatten? Voor de diepte-evaluatie is het nog net iets te vroeg, maar mijn administratie werkt momenteel aan het evaluatierapport, zoals dat vorig jaar ook het geval was. Het is de bedoeling jaarlijks een rapport op te stellen, zodat we het longitudinaal effect van dit instrument zichtbaar kunnen maken.

Het onderzoek en de redactie van het rapport is nog niet afgerond. De oplevering hiervan is gepland voor maart 2019, dus het rapport kan zeker in de commissie besproken worden, maar ik kan wel al een aantal kerncijfers en vaststellingen meedelen.

Zoals u weet, konden vanaf midden maart 2017 aanvragen tot erkenning van een podiumwerk worden ingediend bij de Vlaamse Gemeenschap. We vergelijken een aantal cijfers. In 2017 werden 204 aanvragen ingediend, in 2018 325. In 2017 ging het over 53 unieke aanvragers, in 2018 steeg het aantal naar 65. In 2017

werden 112 van de 204 aanvragen ingediend door een vzw. In 2018 werd ook ongeveer de helft van de 325 aanvragen, 161, ingediend door een vzw. 115 aanvragen werden toen ingediend door een bvba. Wat de bedragen betreft, weet u dat we in 2017 een geschatte bruto-investering hadden van 38.794.611 euro voor die 204 aanvragen. In 2018 bedroeg de raming van de investeringen 42.923.891 euro voor 325 aanvragen.

De grootte van de investering hangt natuurlijk samen met de discipline. Voor operaproducties en musicals worden grotere productiebudgetten en investeringen vastgesteld. Bij klassieke muziek en theater liggen de budgetten en investeringen doorgaans lager.

Uit de cijfers van 2018 blijkt dat 12 procent van het budget naar de discipline klassieke muziek zou gaan, terwijl het wel gaat over een derde van de aanvragen. 15 procent van het budget zou dan weer naar theaterproducties gaan, terwijl het over een kwart van de aanvragen gaat.

Dit zijn de cijfers die ik u momenteel kan meedelen. Die geven een bepaald zicht. De dieptediscussie, zoals we die vorig jaar ook gehad hebben, zullen we wellicht eind maart kunnen voeren.

Zijn er voldoende kleine organisaties die mee aan boord zitten? Zijn er knelpunten van juridische of technische aard? In de evaluatie van 2018 zullen we uiteraard dieper kunnen ingaan op de gesubsidieerde organisaties en de aanvullende financiering die zij ophalen via taxshelter. Kleinere organisaties kiezen momenteel nog minder de weg van de aanvullende financiering, maar er is wel een merkbare toename van het aantal vzw's in 2018. Hoe groot die is, dat moeten we nog bespreken.

Zowel de podiumkunstensector als de audiovisuele sector luidden de alarmbel dat de verlaging van de vennootschapsbelasting wel degelijk een impact heeft op de beschikbare investeringen. Dat klopt. Ik heb net zoals jullie signalen opgevangen, maar ik wens toch te nuanceren. Er zijn ook duidelijk positieve signalen van organisaties die in 2018 helemaal geen problemen hadden met het ophalen van middelen via de taxshelter. We moeten nog nader bekijken waar het verschil ligt, maar het klopt wel dat vooral de kleine ondernemingen minder marge hebben voor investeringen om zodoende te genieten van fiscale optimalisatie.

In het eerste volledige kalenderjaar dat de taxshelter als aanvullende financiering voor podiumkunsten kan worden gebruikt en na de zeer positieve start in 2017, werd op federaal niveau de verlaging van de vennootschapsbelasting doorgevoerd.

Voor de zomer 2018 werd voor het eerst al een signaal gegeven vanuit de sector dat de verlaging van de vennootschapsbelasting die vanuit een bepaald perspectief zonder meer toe te juichen is, repercussies heeft op de beschikbare investeringen voor de audiovisuele en de podiumkunstensector.

Er kan niet omheen gekeken worden dat de belastinghervorming van de zomerakkoorden een taxshelterinvestering op dit ogenblik iets minder interessant heeft gemaakt voor kleinere ondernemingen omdat die al lagere belastingpercentages betalen. Ook het investeringsplafond is verlaagd, waardoor het systeem minder aantrekkelijk werd voor de grotere bedrijven.

Ik heb uiteraard mijn bezorgdheid daarover al enkele maanden geleden ook formeel kenbaar gemaakt bij mijn federale collega – toen nog de oude, nu de nieuwe –, met de vraag om de fiscale voordelen van de taxshelter adequaat af te stemmen op de verlaging van de vennootschapsbelasting.

In 2018 werd deels tegemoet gekomen aan de uitdaging van de tekorten aan investeringen met een soort van overgangsmaatregel voor de audiovisuele sector. Zo stelde de minister van Financiën dat de hervorming van de vennootschapsbelasting kan worden beschouwd als een uitzonderlijke omstandigheid, wat de uitgaven betreft die zijn gedaan in de eerste drie kwartalen van het boekjaar 2018. Zo mochten productievennootschappen bepaalde uitgaven die worden gedaan binnen een periode van zes maanden voor de ondertekening van de raamovereenkomst, in aanmerking laten komen voor de taxshelter. Voor de podiumkunsten gold dit evenwel niet. Ook de vrijstellingspercentages werden opgetrokken van 310 procent naar 365 procent om de problematiek deels op te vangen.

Hier hebben we dus al een aantal kleinere oplossingen kunnen realiseren, maar de grote problematiek moet wel degelijk nog worden opgelost. Het is de vraag of we dat nog de komende maanden zullen kunnen doen.

Op het Overlegcomité van vandaag staat het samenwerkingsakkoord geagendeerd dat zonder problemen is goedgekeurd. Het ontwerp van samenwerkingsakkoord werd samen met het instemmingsdecreet voorgelegd aan de Vlaamse Regering op 23 november 2018.

Zoals u weet, wordt dit dossier op federaal niveau gecoördineerd. Om verschillende redenen heeft de procedure echter wat vertraging opgelopen. Momenteel ligt het akkoord wel degelijk ter ondertekening voor bij de bevoegde ministers. De bekrachtiging van het ontwerp van instemmingsdecreet zal overgeheveld worden naar de volgende legislatuur.

Met dit samenwerkingsakkoord wordt rechtsgrondslag gegeven aan de gezamenlijke uitoefening van de eigen bevoegdheden van de gemeenschappen en van de federale staat inzake het taxshelterstelsel. Hierbij is het essentieel dat de interpretatie van de wetgeving dezelfde is in de verschillende gemeenschappen en bij de federale staat.

Het samenwerkingsakkoord ging eigenlijk over de stabilisatie van zaken die we de laatste twee jaar al aan het voorbereiden waren en staat een beetje los van de problemen die de laatste maanden zijn opgedoken.

U weet dat ik voorstander ben van een uitbreiding van de taxshelter. Ik ben voorstander van een aanvullende financiering van de gamingsector of de erfgoedsector. Mijn administratie heeft de gamingsector al onderzocht. Los van de fiscale mogelijkheden moet de uitbreiding van de maatregel wel eerst aangemeld worden bij de Europese Commissie, waarbij de nadruk moet worden gelegd op de culturele eigenheid en de diversiteit van de gamingsector, zoals dat bij elke cultuurgerelateerde sector het geval is.

Aangezien de taxshelter een federale materie is, moeten alle betrokken overheden ook instemmen met een uitbreiding, zowel voor gaming als erfgoed. In die zin vind ik het goed dat het wetsvoorstel op de agenda van de federale Kamer staat, maar verder kan ik moeilijk inschatten wat in de gegeven politieke omstandigheden de kans op succes is. Maar het is in elk geval goed dat het debat open kan worden gevoerd.

Het spreekt voor zich dat alle betrokken partijen zich bewust zijn van de huidige situatie en de impact van de verlaging van de vennootschapsbelasting op de beschikbare fondsen voor de taxshelter. Het was in 2018 ook duidelijk dat een stijging van het aantal productiehuisen en producties zich manifesteert, maar dat de investeringsmarkt daarom niet evenredig groeit. Ik denk dat er nu prioritair moet worden nagegaan op welke manier en hoe snel de verlaging van de vennootschapsbelasting en de fiscale voordelen van de taxshelter het best met elkaar in overeenstemming kunnen worden gebracht zodat er voldoende

middelen beschikbaar zijn voor aanvullende financiering. Pas wanneer dat klimaat stabiel is – wat nu nog niet het geval is –, kan verder worden nagedacht over een uitbreiding in algemenere zin.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik kijk uit naar die diepte-evaluatie in maart. Misschien is het goed om op dat moment de sector of een aantal spelers en Overleg Kunstenorganisaties (oKo) die daarrond werken, hier nog eens rond de tafel te brengen.

Uw eerste vaststellingen zijn hoopvol. In 2018 waren er meer aanvragers en ook meer vzw's, wat er zou kunnen op wijzen – en ik zeg dat in alle voorzichtigheid, de diepte-evaluatie zal dat verder uitwijzen – dat toch ook kleinere en middelgrote organisaties er gebruik van maken. Het bedrag dat we ophalen met de taxshelter is toch ook gegroeid.

Wat de spreiding betreft, kon ik even niet volgen, maar 15 procent theater en ook muziek lijken de grote spelers. Ook daar wil ik nog eens kijken of er voldoende disciplines en voldoende grote en kleine spelers zijn. Ons uitgangspunt was en blijft nog altijd dat dit instrument goed moet zijn voor de sector, ook voor de middelgrotere en kleinere organisaties.

De daling van de vennootschapsbelasting is, economisch gezien, inderdaad een goede zaak, maar zorgt ervoor dat de pot waaruit we kunnen putten, misschien stabiliseert of eerder iets kleiner wordt. Ik denk dat we dat goed moeten opvolgen. We hebben natuurlijk het instrument ingesteld omdat de vennootschapsbelasting zo hoog was en omdat we bedrijven willen stimuleren om die fiscale optimalisatie te doen, en dan kan het maar terugvloeien naar de sector. De vraag is natuurlijk of we én die vennootschapsbelasting gaan laten dalen, én verder nog meer vrijstellingen gaan geven om die fiscale optimalisatie in de hand te werken.

Ik denk dus dat we daar de vinger aan de pols moeten houden, en dat dat ook wel gebeurt. Ik stel ook vast dat er heel wat kleine maatregelen en overgangsmaatregelen genomen zijn door de vorige minister om dat instrument zo goed mogelijk te benutten en om de cultuursector daar inderdaad van te laten profiteren. We zitten nu in een iets moeilijker periode, maar laat ons hopen dat we dat ook in de toekomst voor ogen blijven houden.

Wat de uitbreidingen betreft, ga ik helemaal akkoord dat we eerst voldoende moeten afwegen hoe groot de middelen zijn, want het dan laten verwateren tot een nog grotere sector die er gebruik van kan maken, dat is voor niemand goed, denk ik. We moeten eerst prioritair uitmaken wat nu die impact van de verlaging van de vennootschapsbelasting is en hoe we daar het beste mee omgaan. Voor we die uitbreiding effectief doen, hebben we dan inderdaad nog de aanmelding bij de Europese Commissie, waar de culturele eigenheid ook nog aangetoond zal moeten worden.

Maar ik ben blij dat de debatten daarover lopen. Laat ons die diepte-evaluatie nog in deze legislatuur afronden en de sector daarover ook nog eens bevragen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik had een soortgelijke schriftelijke vraag ingediend op 24 januari – ik denk dat ik die cijfers toch nog wel ga krijgen.

De taxshelter is een goede maatregel, maar we zien wel dat je hier botst op de limieten van de mogelijkheden. Als je ziet dat verlaging van de vennootschapsbelasting er vooral bij kleine bedrijven toe leidt om geld op te halen bij de taxshelter,

toont dit opnieuw aan dat bedrijven die investeren via de taxshelter, dit niet doen uit liefde voor de kunsten en de cultuur, maar uit motieven van fiscale optimalisatie.

Ik kijk ook uit naar die diepteanalyse. Die is wel belangrijk, denk ik, omdat we met dit nieuwe instrument toch wel zorgvuldig gaan moeten omgaan. Het is absoluut een succes. Je ziet tussen 2017 en 2018 weer een enorme groei van de aanvragen. Ik ben verheugd om te zien dat toch ook de helft daarvan in 2018 door vzw's werden ingediend. Er zijn plannen om die maatregel ook uit te breiden naar gaming enzovoort. Maar zoals collega Coudyser aangeeft: als we in een situatie zitten waar de bereidheid tot investeren vanuit de bedrijven niet per se exponentieel mee stijgt met het aantal aanvragen, moeten we ons wel goed bezinnen en prioriteiten stellen. In dat opzicht zal die diepteanalyse wel een heel belangrijke factor zijn.

Het is ook goed om te horen dat deze ochtend het samenwerkingsakkoord is ondertekend. Dat is absoluut belangrijk. Maar, minister, u had ook in rekto:verso aangekondigd dat u een gesprek zou plannen met toenmalig minister Van Overtveldt – ondertussen is dat minister De Croo geworden. Heeft dat gesprek voorafgaand aan het samenwerkingsakkoord plaatsgevonden? Wat waren de uitkomsten ervan? Of komt dat gesprek nog?

Bart Caron (Groen): Ik wil even namens mijn fractie aansluiten. Ideologisch is mijn standpunt heel duidelijk. Ik vind het niet oké dat er belastinggeld wordt ingezet als fiscaal optimalisatie-instrument van vennootschapsbelastingen om er culturele producties mee te financieren. Als boutade zou ik voorstellen – want ik weet dat het niet zo eenvoudig is – dat die 43 miljoen euro gewoon aan het budget van de minister wordt toegevoegd, en dat hij dat volgens de decreten die we hebben, ook kan toekennen. Dat zou veel fijner zijn. Dan zouden we ook zien dat twee derde van die bedragen eigenlijk naar commerciële producenten gaan, en dat de investeerders daarenboven ook nog een financieel rendement hebben waar geen andere belegging in dit land tegenop kan. Het is wat het is.

Collega's, aan de andere kant vind ik het maar goed dat organisaties het gebruiken. Het is er, 'use it', waarom niet? Ik vind dat daar de ideologische vraag in de hoofden van individuele organisaties niet hoeft te spelen. Los daarvan is het gruwelijke en bijna onwaarschijnlijke dat de drang van de federale overheid om de taboes rond de belastingen nog te verhogen – het woord 'belastingen' alleen al is een vloek in dit land – zorgt dat de ene belastinggunstige maatregel de andere teniet doet. Dat vind ik prachtig. Minister, als je dat doortrekt en zou zeggen dat we de regeling aanpassen zodat de taxshelter opnieuw iets interessanter wordt dan de vennootschapsbelasting – want dat is zo, zeker voor kmo's, maar ook voor grotere bedrijven – kom je op den duur tot een positief belastingstelsel. Ik bedoel daarmee dat je straks belastinggeld gaat moeten bijgeven om een aantal dingen te doen. Het is op zich geen gezond instrument. Maar ik neem het niemand kwalijk dat hij het gebruikt.

Als het er is, vind ik het ook niet rechtvaardig dat de ene sector het wel mag gebruiken en de andere sector niet. Muziek niet, maar de podiumkunsten wel, enzovoort: ik vind dat op zich niet eerlijk. Het rammelt aan alle kanten, maar wie het kan gebruiken, gebruikt het. Ik zou liever hebben dat het in regel is met onze eigen regelgeving in Vlaanderen, met de methodes die we hanteren voor subsidiëring en ondersteuning.

Het heeft weinig met ondernemerschap te maken, ik zal het zeggen zoals ik erover denk. Heel vaak is er geen enkele band tussen de investeerders en diegenen die het aanvragen. Dat bewijst dat het niets met ondernemerschap te maken heeft, maar alleen met fiscale optimalisatie. Dat is de jammere kant ervan. Misschien zijn er daar ook nog verbeterpaden mogelijk om die band wat te versterken? Ik weet het niet, minister.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik zal mijn tussenkomst tot de essentie beperken. Ik denk dat het goed is dat we het debat naar aanleiding van het rapport nog eens in de breedte voeren, met alle voor- en nadelen. Op dit ogenblik beperk ik mij tot de basis.

Indien er vanuit het publieke oogpunt 40 miljoen euro bij de pot voor het kunstenbeleid zou gevoegd worden, dan zou ik hier op een schild naar buiten worden gedragen. Nu het via een ander kanaal gaat, zijn daar allerlei bedenkingen over die tussen droom en daad staan. Men doet aan politiek voor iets. De ideale wereld, zoals de voorzitter van het Vlaams Parlement, Jan Peumans, zegt, is een televisieprogramma. Mochten de 4 miljoen euro die er in het tweede jaar bij komen, publieke middelen zijn, dan zou men mij hier niet op een schild naar buiten dragen, maar toch in elk geval een schouderklopje geven.

Ik zou dus toch ook die getallen voor ogen willen houden als rechtstreeks input voor echte kunsten- en cultuurproducties. Het geld gaat inderdaad ook naar de creatieve industrie die vanuit een meer commercieel oogpunt werkt. Maar daarmee gaan ook een aantal jobs in de cultuursector gepaard. Ik neem het moeilijke musicaldebat dat we hier voeren als voorbeeld. Ik erken dat het daar voor de kleinere gezelschappen nog steeds een moeilijke zaak is. Tegelijkertijd is de mogelijkheid om aan de bak te komen en zich daarin te ontwikkelen voor kunstenaars en artiesten die in musical geïnteresseerd zijn, hierdoor gevoelig verhoogd.

Laten we het over een maand inderdaad breder bekijken. Over het samenwerkingsakkoord herhaal ik dat dat een stabilisering is van een aantal besprekingen die we al twee jaar geleden begonnen zijn. Want zo gaat dat met samenwerkingsakkoorden: ze gaan meestal traag vooruit. De interpretaties van dit akkoord en dergelijke meer zijn nu over de grenzen van de gemeenschappen heen gelijkgetrokken.

De mondelinge en schriftelijke contacten over hoe we dit nu moeten finetunen met de verlaging van de personenbelasting, zijn met de vroegere en huidige minister van Financiën aangegaan. U weet ook dat wanneer een regering in lopende zaken is, bijsturingen, die in dezen toch niet onbelangrijk zouden kunnen zijn, niet meteen vooraan op de agenda staan. Daarin zitten we gewoon even vast door de politieke situatie die is wat ze is.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik heb daar niets meer aan toe te voegen. Ik zou alleen willen vragen om de diepte-evaluatie en een eventuele hoorzitting te organiseren zodat we dat tijdens deze legislatuur goed in kaart hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de lokale vrijetijdsmonitor – 657 (2018-2019)

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de evaluatie van de vrijetijdsmonitor – 667 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp-a): Op dinsdag 15 januari 2019 werden de eerste resultaten van de lokale vrijetijdsmonitor bekendgemaakt door het Departement Cultuur, Jeugd en Media, Sport Vlaanderen en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). De vrijetijdsmonitor verzamelt verschillende gegevens over het vrijetijdsaanbod en de participatie in de Vlaamse gemeenten. Het is in dat opzicht een belangrijk instrument om de vinger aan de pols te houden over de evolutie van de vrijetijdsparticipatie in Vlaanderen.

In 2016 werd er de keuze gemaakt om de subsidies voor sport, jeugd en cultuur te integreren in het Gemeentefonds. De middelen werden niet langer geoormerkt. U weet dat dat voor mij een teer punt is, want ik kijk daar ongerust naar.

De Vlaams overheid wilde er toch voor zorgen dat ze de lokale besturen kon monitoren en kon opvolgen wat er in de gemeenten speelt op het vlak van vrijetijdsaanbod en -participatie. Een dergelijke tool kan op zich veel inzichten en goede cijfers aanleveren, maar momenteel staat de monitor nog niet volledig op punt.

Op maandag 21 januari 2019 publiceerde De Federatie een artikel op haar website. Ze plaatst daarin enkele kanttekeningen bij de cijfers die momenteel beschikbaar zijn. Hierbij haalt De Federatie concreet het voorbeeld aan van de sociaal-culturele verenigingen en de amateurkunsten. Op de homepage van de vrijetijdsmonitor lezen we dat Vlaanderen 9444 sociaal-culturele verenigingen telt en 1053 organisaties voor amateurkunsten.

Deze cijfers kloppen niet met de werkelijkheid omdat ze gebaseerd zijn op informatie van niet alle organisaties voor amateurkunsten en niet alle sociaal-culturele organisaties. Vlaanderen telt volgens De Federatie namelijk 14.000 sociaal-culturele verenigingen en meer amateurkunstgroepen.

De website biedt volgens De Federatie niet de correcte weergave van het vrijetijdsaanbod en de vrijetijdsparticipatie in Vlaanderen. Die bevinding is belangrijk genoeg om ze u onder de aandacht te brengen, omdat het uw doelstelling is om een evidencebased beleid te voeren en monitoring absoluut cruciaal is.

Het is belangrijk dat in die monitor de juiste cijfers op de juiste manier worden weergegeven, met de juiste duiding daarbij.

Minister, bent u zich bewust van de onvolledigheid en mogelijkheid tot foute interpretatie van de cijfers? Ziet u dit als een probleem? Op welke manier kan er meer duiding worden gegeven bij de cijfers? Is het QlikViewsysteem volgens u momenteel gebruiksvriendelijk genoeg? Vanuit de sector komen er geluiden dat dat niet zo zou zijn. Op welke manier kan dat systeem worden verbeterd?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Mijn vraag sluit aan bij die van collega Segers. De sectorale subsidies zullen worden geïntegreerd in het Gemeentefonds. Er werd een tool ontwikkeld om na te gaan hoe het gaat met het cultuur-, jeugd- en sportbeleid op gemeentelijk niveau.

Op 15 januari 2019 werd het ontsluitingsplatform van de lokale vrijetijdsmonitor publiek gemaakt. De monitor deed hiervoor een beroep op alle Vlaamse gemeenten om gegevens over het lokale vrijetijdsgebeuren aan te leveren. 75 procent van alle gemeenten heeft hieraan deelgenomen.

Wat collega Segers zegt, klopt: verschillende algemene cijfers blijken foute informatie te bevatten. Volgens de vrijetijdsmonitor zijn er 1053 amateurkunsten-organisaties, maar dat aantal zou in werkelijkheid tien maal hoger liggen. En in het sociaal-cultureel volwassenenwerk zouden geen 9000, maar 14.000 verenigingen

actief zijn. Jeugd kwam verleden week al aan bod: er is sprake van 1224 jeugdverenigingen, maar volgens het departement Cultuur ligt dat aantal al jaren boven de 2000. Er wordt op de site geen duiding gegeven bij de cijfers. Ze worden als feiten gepresenteerd.

Binnen drie jaar is er een volgende informatieoproep richting de gemeenten.

Minister, bent u van oordeel dat de huidige vrijetijdsmonitor over voldoende correcte gegevens beschikt voor de gemeenten om te gebruiken? Zal de vrijetijdsmonitor worden geëvalueerd? Op welke manier? Zal hij zo nodig worden bijgestuurd?

In hoeverre maken gemeenten gebruik van deze vrijetijdsmonitor? Ze maken nu hun meerjarenplanning op. In de meeste gemeenten zal die eind 2019 worden gepresenteerd. In hoeverre wenst u gemeenten te blijven enthousiasmeren om te blijven gebruikmaken van deze vrijetijdsmonitor? Ontving u reeds feedback van gemeenten met betrekking tot het gebruik van de vrijetijdsmonitor? Zo niet, wilt u nog inspraak van de gemeenten hieromtrent organiseren?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Op 15 januari 2019 werd het rapporteringsplatform van de lokale vrijetijdsmonitor gelanceerd. Dit is een project met nog een lange looptijd voor de boeg. De ontsluiting van de gegevens zal daardoor voortdurend verbeteren. Het is echter geen evidentie om het steeds veranderende vrijetijdslandschap zo correct en zo volledig mogelijk in beeld te brengen. Toch zet de lokale vrijetijdsmonitor erop in om die ambitie ook waar te maken. Telkens om de drie jaar zal de monitor dieper inzicht verschaffen om beleidswerk te kunnen voeden, en om benchmarking mogelijk te maken tussen iedere Vlaamse gemeente. Die constante groei zal duidelijk maken dat het rapporteringsplatform aan een doorlopende bijstelling onderhevig is. Om te achterhalen wat de beste vorm is om de verzamelde gegevens weer te geven, wordt het komende jaar gerekend op de feedback van de eindgebruikers – dat zijn de sectororganisaties en ook de lokale besturen.

De lokale cultuur-, jeugd- en sportbeleving is, zoals gezegd, onderhevig aan voortdurende verandering en is bovendien enorm divers. Dat bleek al uit het startmoment bij dit project op 7 december 2015, toen deelnemers uit de cultuur-, jeugd- en sportsector konden aangeven welke data zij zinvol zouden vinden voor het stimuleren van lokaal vrijetijdsbeleid. Er moesten dus keuzes worden gemaakt over de cijfers die binnen het kader van de lokale vrijetijdsmonitor zouden worden verzameld. Die keuzes werden gemaakt in samenspraak met sectororganisaties, met de VVSG en met vertegenwoordigers uit de lokale besturen. Die vertegenwoordigers bestonden zowel uit lokale mandatarissen als uit lokale ambtenaren van de sport-, cultuur-, en jeugddiensten. Drie werkgroepen, Cultuur, Jeugd en Sport, kwamen verschillende keren bijeen om te beslissen welke gegevens binnen de scope van het project vielen om uiteindelijk te komen tot een gemeenschappelijke indicatorenlijst. Diezelfde werkgroepen werden ook later in het project betrokken.

De monitor bevat hierdoor duizenden gegevens uit tientallen verschillende bronnen. Er vond een intensieve kwaliteitscontrole op alle data plaats om de datakwaliteit zo goed mogelijk te garanderen. De gegevenstabellen op het rapporteringsplatform tonen van meet af aan de gevalideerde cijfers. Dat betekent dat er voortijdige keuzes werden genomen voor het ontwerp van de eerste resultaten op de homepage van de website www.vrijetijdsmonitorvlaanderen.be, waardoor oorspronkelijk een aantal onvolledige cijfers werden getoond. De onvolledige cijfers op de homepage werden ondertussen vervolledigd.

De metadatafiches geven een precieze omschrijving. Per onderwerp wordt de oorspronkelijke bron vermeld, net als een extra toelichting van de gehanteerde methodologie. De cijfers moeten, doordat de sector in beweging is, regelmatig

worden gereviseerd. Onzuiverheden die worden opgemerkt, worden op de website aangepast en worden ook steeds nauwkeurig omschreven. De door de heer Meremans aangehaalde voorbeelden, in navolging van deze die door De Federatie werden aangehaald, illustreren inderdaad dat een duidelijkere omschrijving van de oorsprong van het bronmateriaal noodzakelijk is.

Wat met de gebruiksvriendelijkheid van het QlikViewsysteem? Tijdens het cultuurforum konden heel wat vertegenwoordigers van lokale besturen, maar ook van het sociaal-cultureel werkveld, kennismaken met de vrijetijdsmonitor.

De stand was een groot succes en de appreciatie voor het opgeleverde werk was groot. De opmerkingen die die dag gegeven zijn, nemen we uiteraard mee en we gaan hiermee aan de slag, net als de opmerkingen en suggesties die we via mail ontvingen. Zo is het wel degelijk de bedoeling om de tool sterker en gebruiksvriendelijker te maken.

Ik geef ook nog graag mee dat QlikView ook door andere entiteiten van de Vlaamse overheid wordt ingezet als tool om data weer te geven. Zo gebruikt het departement Onderwijs het voor zijn cijfers over onderwijs via Dataloep en het Agentschap Binnenlands Bestuur gebruikt het voor zijn Gemeente- en Stadmonitor en voor de beleids- en beheerscyclus.

In 2018 werd Qlik door het gereputeerde adviesbureau Gartner genoemd als leider in de business intelligence software.

Op termijn zal de gebruiksvriendelijkheid van deze tool verhogen door een optimalisatie van de software en een betere verduidelijking van de interfaces. Dit alles willen we zoveel mogelijk verwezenlijken – ik zeg het nog eens – in rechtstreeks contact met alle betrokkenen en alle belangenbehartigers, zodat we samen tot een performante monitoring kunnen komen. Met andere woorden: we hebben de validatie van de indicatorenlijst samen gemaakt en de validatie van de resultaten zullen we ook samen moeten doen, anders heeft het weinig zin en dreigt het iets te worden wat op zichzelf zou staan en enige steriliteit zou krijgen. We willen bruikbaarheid, voor de sector en voor lokale besturen.

Wat dan met de evaluatie en bijsturing? Voor de lokale vrijetijdsmonitor is de komende drie jaar een evaluatie gepland. Zo zal de eerste feedback van sectororganisaties en van de lokale besturen worden verzameld om het rapporteringsplatform waar nodig bij te stellen. Men is daar trouwens al mee bezig, zoals ik vorige week al aangehaald heb. Die bijsturing gebeurt zowel inhoudelijk als op het vlak van functionaliteiten. In de eerstvolgende periode zullen lokale besturen inspraak krijgen.

De lokale vrijetijdsmonitor is een project in groei, maar kende wel al een zeer mooie start qua brutocijfers en -resultaten. Die moeten nu naar nettoresultaten en bruikbaarheid vertaald worden. Al heel wat ambities werden wel degelijk waargemaakt en verwachtingen werden grotendeels ingelost, in elk geval wat betreft de drie kwart van de gemeenten die al in het systeem zijn ingestapt en de tien procent die aangegeven hebben er op korte termijn te willen instappen.

Over de rechtstreekse relatie met de gemeenten zijn er ook twee vragen gekomen.

In de eerste helft van 2019 focust de vrijetijdsmonitor op het beschikbaar maken van data om steden en gemeenten na de installatie van hun nieuwe bestuur te voeden met bruikbare gegevens waarmee ze hun lokaal beleid kunnen uittekenen. Het is op dit ogenblik nog net te vroeg om besturen te vragen in hoeverre zij de vrijetijdsmonitor voor hun meerjarenplanning hanteren. Die zaken kruisen elkaar momenteel. Het is echter wel een doelstelling van de vrijetijdsmonitor om hier proactief op in te zetten.

Een evaluatie van het gebruiksgemak van de toepassing volgt later, zoals ik al aangaf. Op basis van een gerichte beoordeling wordt een upgrade voorzien voor de registratietool en de bevraging van de vrijetijdsgegevens.

De doelstelling van de lokale vrijetijdsmonitor is om het vrijetijdsaanbod en de -participatie in heel Vlaanderen zo correct en volledig mogelijk in beeld te brengen. Hiervoor deed de monitor een beroep op tal van externe bronnen die reeds gegevens over het vrijetijdsgebeuren verzamelden. Zo stroomden heel wat cijfers uit bestaande Vlaamse of federale registratiesystemen door naar de vrijetijdsmonitor. Data uit andere beleidsdomeinen zoals Onderwijs of Binnenlands Bestuur vulden de vrijetijdsgegevens natuurlijk verder aan.

Gegevens die niet in bestaande systemen worden verzameld, werden via een nieuwe tool opgevraagd. Voor die nieuwe bevraging werd gerekend op de vrijwillige inzet van de lokale besturen. 75 procent van alle gemeenten heeft momenteel al gegevens in dit nieuwe instrument geregistreerd. Weldra zal dat 85 procent zijn. De vrijetijdsmonitor biedt daardoor een uniek overzicht met een grote technische graad van de vrijetijdsbeleving van de Vlaming op lokaal niveau. Van de gemeenten die voor deze eerste bevraging niet overtuigd konden worden, hebben al enkele aangegeven om aan de volgende registratie deel te zullen nemen. Dit toont dat er belangstelling en ook nood is aan een overzichtelijk repertorium van Vlaamse vrijetijdsinformatie op lokaal niveau.

Hoe kunnen we er nu voor zorgen dat iedereen hier gebruik van blijft maken? Ik denk dat ik al een aantal elementen heb proberen te geven in de voorgaande antwoorden, maar om gemeenten blijvend te enthousiasmeren om elke drie jaar nieuwe gegevens in te voeren over het vorige werkjaar, zal de vrijetijdsmonitor op lange termijn verschillende benchmarkacties op poten zetten. Gemeenten kunnen hun engagement in kaart brengen zodra zij voor een correcte invoer zorgen. Dit wordt zorgvuldig opgevolgd door het projectteam van de vrijetijdsmonitor, dat verantwoordelijk is voor de gegevensregistratie.

Vanaf de volgende bevraging wordt het ook mogelijk om een evolutie in alle cijfers weer te geven. Dat zal de tendensen in het Vlaamse vrijetijdswezen – en daar is het hem toch om te doen – nog beter weergeven, zodat gemeenten blijvend geprikkeld zullen worden. Dat is in elk geval toch al gebleken in de rechtstreekse deelname van besturen in de stadsmonitor en ook in de meer academische verwerking met de Participatiesurvey. Ik denk dus dat we wel een goed en een sterk instrument zullen hebben, als we hier de basis van de start verder kunnen stabiliseren en als iedereen de interpretatie, duiding en verwerking van de cijfers ook draagt. Nogmaals, de gesprekken daarrond met de sectoren en de lokale overheden lopen en worden geïntensifieerd.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Het is goed om te horen dat er naar aanleiding van de vragen en de kritiek die er vanuit verschillende hoeken kwamen op de vrijetijdsmonitor, heel snel gereageerd is en dat er ook al bijsturingen zijn gekomen. Het is heel belangrijk dat die monitoring zo precies mogelijk is om tendensen in het vrijetijdsaanbod enerzijds en de participatie van Vlamingen op lokaal niveau anderzijds te kunnen blijven monitoren.

Het had misschien anders kunnen lopen. Er is hier veeleer gekozen voor snelheid en minder voor kwaliteit, waardoor er nu bijsturingen nodig zijn. We horen dat er wel verschillende werkgroepen geweest zijn, maar het is ook nodig om de sectoren te betrekken bij de interpretatie en analyse van die ruwe data. Hun expertise is heel hard nodig.

Wat het QlikViewsysteem betreft, zegt u dat verschillende Vlaamse administraties het gebruiken, maar echt gebruiksvriendelijk vind ik dat niet. Die keuze is echter gemaakt, dus het heeft weinig zin om die nu terug te draaien.

Zoals u aangaf, zijn er momenteel 232 van de 308 gemeenten die al gegevens hebben ingevuld. Een aantal andere gemeenten voelen zich daar ook bereid toe, zegt u. Als je naar de kaart van de Vlaanderen kijkt, dan zitten er bij die 76 gemeenten die nog niets hebben ingevuld echter toch enkele grote gemeenten. Het is dan ook heel belangrijk om een oproep te lanceren naar de gemeenten. En daar hoeft het niet bij te blijven. Bij die 76 gemeenten heerst er misschien koud-watervrees of is er misschien niet genoeg tijd of mankracht om zich met die job bezig te houden. Mijn vraag is daarom wat u nog meer kunt doen om al die gemeenten mee over de streep te trekken en hen voldoende te ondersteunen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Eerst en vooral is het goed dat er een aantal zaken snel zijn bijgestuurd, maar we moeten natuurlijk opletten. Het gaat nu over een nulmeting en dus over de basis die we zullen gebruiken voor vergelijkingen over drie jaar. Als er in de basis fouten zitten en wij of anderen naar die vertekende basis gaan teruggrijpen binnen drie jaar, dan is dat een gevaar. Het moet wel duidelijk zijn dat je zo geen goede longitudinale evaluatie kunt maken.

Zoals collega Segers zegt, is men snel willen gaan, wat ik ook begrijp, maar misschien is men te snel willen gaan, heeft men te weinig afgewacht en heeft men te weinig controlemechanismen voorzien – als ik het zo mag zeggen.

U hebt uw uitleg gegeven. We gaan zeker en vast afwachten. Ik begrijp ook dat kinderziektes en dergelijke bijgestuurd moeten worden, maar het is wel belangrijk om te weten wat de basis is, zodat we die kunnen gebruiken om een vergelijking te maken. Ook is het belangrijk om te vergelijken met de bovenbouw, mensen in de sector die toch wel wat kennis ter zake hebben, zodat er uitwisseling en controle zijn.

Dat waren mijn opmerkingen.

Bart Caron (Groen): De vrijetijdsmonitor is een heel belangrijk instrument. Ik denk dat het het enige instrument zal zijn dat ons het komende decennium zal tonen hoe alles ter plekke evolueert, zonder dat we daar extra onderzoeken met andere methodologieën voor moeten bestellen. Daarom moeten we er volgens mij hard op inzetten en moeten we de gebreken of tekortkomingen snel aanpakken. Ik kan alleen maar die bekommernis uiten.

Als we het willen gebruiken als beleidsinstrument, dan is dat een vereiste en moet daar prioritair op worden ingezet. Ik heb daar ook op gezocht en ben daarmee bezig geweest maar ik vind het eerlijk gezegd nog zeer gebrekkig. Ik durf daar geen conclusies op te baseren, en dat is eigenlijk het pijnpunt van het verhaal. We moeten er echt op inzetten opdat het goed zou worden, net om alle mensen die vandaag zoveel moeite doen om eraan mee te werken, niet te ontmoedigen. Het moet dus echt een prioriteit zijn voor alle betrokkenen.

Ik ben blij om te horen dat vele gemeenten willen aansluiten en meedoen, maar het gaat ook over de volledigheid, de controleerbaarheid van de data, de juistheid van de bronnen.

Tot slot moet de tool voldoende analyse- en aggregatiemogelijkheden bieden om onderzoek op te doen. Dat is een bezorgdheid. Er moet prioritair worden ingezet op de perfectionering van dat instrument.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik ben het zeker niet eens met wie in deze commissie zegt dat snelheid primeert op kwaliteit. In feit gaat het veel, veel en veel te traag. U zou me terecht verweten hebben indien we vandaag nog niet de discussie konden hebben dat het traag gaat. Ik zal dat 'te traag' duiden.

Op het moment van de principesbeslissing, bij het driejarenakkoord van vijf jaar geleden, zijn we als beperkt tegengewicht met deze monitoring in gang geschoten. We zijn daar drie à vier jaar geleden echt mee aan de slag kunnen gaan. En dan is het voor mij net als voor u frustrerend om te zien dat we er drie jaar over hebben gedaan om hier nu te geraken. Los van ICT-elementen, waar we ons zeker niet moeten achter verschuilen, heeft dat ook te maken met het draagvlak dat democratisch en beleidsmatig kan worden gecreëerd over welke gegevens gemeentebesturen willen vrijgeven en nodig hebben – het zijn beide tegelijk: men geeft ze en men krijgt ze – en welke gegevens op het terrein door diensthoofden of sectororganisaties worden ingevuld en vrijgegeven. Het vinden van dat evenwicht heeft lang geduurd, en dat is geen kritiek.

Wat de kwaliteit betreft, wil ik nog even afwachten hoe die zich kan stabiliseren. Ik heb zelf in mijn vorige job, die een kort intermezzo bleek te zijn tussen twee politieke mandaten, ook aan gegevensverzameling vanuit een economische sector moeten doen. Elke keer dat men dat doet, botst men op muren, want niet iedereen wil meedoen, ook niet bijvoorbeeld in een federatie. En niet iedereen geeft ondanks een goede briefing de gegevens zoals men die zou moeten geven. Wanneer men dan bepaalde gegevens krijgt, dan zitten daar soms rare dingen bij die niet echt de evolutie binnen de sector weergeven. En dan moet men samen met de betrokkene, en dat is wat nu gebeurt, een soort van versleuteling doen en zeggen dat bijvoorbeeld de gegevens massa X moeten worden bijgesteld in een bepaalde richting. Dit is wel degelijk een zaak die ook bij dataverzameling in andere sectoren met verschillende stakeholders een rol speelt. In die zin moeten we ervoor zorgen dat we het debat hier zindelijk houden. De kritiek op het systeem en die op de beslissing om de lokale besturen wat losser te laten, lopen hier een beetje door elkaar. Wat dat laatste betreft, kan ik daar zeker mee leven. Het debat is nog niet helemaal ten einde, dat kan op een bepaald moment nog opflakkeren.

Ik denk dat de administratie en mijn kabinet snel hebben gereageerd op de federatie die de kat de bel heeft aangebonden, waarvoor dank. Dat is goed. Wanneer bepaalde cijfers toch niet de juiste blijken te zijn, moeten we onmiddellijk in gang schieten en die via een gezamenlijk akkoord waarin iedereen het eens is over die cijfers, bijstellen. Dat is wat nu aan het gebeuren is, maar dat moet natuurlijk niet eeuwig duren. We hebben nog een aantal weken en maanden en dan hebben we op zijn minst een zicht op de cijfers die bruikbaar zijn.

U weet dat, dat is ook zo bij de participatieservice en, voor de collega's die het Brusselbeleid volgen, dat was onlangs ook het geval met de taalbarometer. Zelfs over cijfers waarvan men het eens is dat ze correct verzameld en weergegeven zijn, zal er altijd een interpretatiediscussie blijven bestaan. Dat is deel van het debat.

Ik wilde de context even schetsen. Ik vind dat we goed werk hebben geleverd. Het kon sneller maar ik heb uitgelegd waarom dat niet zo is. Nu moeten we de kwaliteit stabiliseren en met vereende krachten – de administratie, de sectororganisaties en de lokale besturen – de consensus over het nut van dit instrument verder verankeren. Ik denk dat dat ook kan.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister, eigenlijk hebt u gelijk. Als dit drie jaar geleden al is opgestart, zou dit op dit moment echt wel op punt moeten staan. Het is

begrijpelijk dat die tool bij de lancering niet 100 procent op punt staat, maar dit is toch wel een heel grote foutenmarge.

Het is goed dat de administratie de kritiek onmiddellijk ter harte neemt en bijstuurt, maar als het probleem ook gedeeltelijk bij de gemeenten ligt, dan toont u eigenlijk dat we de gemeenten niet zomaar kunnen loslaten, maar dat we bijkomende aanmoediging, incentives en begeleiding moeten bieden zodat alle gemeenten bereid zijn om in te stappen en op een correcte manier de gegevens aan te brengen.

Als de cijfers vandaag moeten gelden als nulpunt en we weten dat ze vandaag niet correct zijn – en zelfs als u zegt dat u ze zult herijken – dan vraag ik me af of we ze überhaupt als nulpunt kunnen gebruiken. Maar men kan de tijd natuurlijk niet terugdraaien. Dit blijft dan ook heel problematisch.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het welzijn van het VRT-personeel – 669 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): In 2017 startte de openbare omroep met 'Fier op de VRT', het veranderingstraject van de VRT-bedrijfscultuur dat volgens de VRT focust op het realiseren van vooruitgang op vijftien thema's die een weerspiegeling zijn van de bedrijfscultuur waarnaar de VRT streeft.

In haar jaarverslag 2017 geeft de openbare omroep aan dat men erin slaagde om de bewustmaking rond de gewenste cultuurverandering te realiseren. Men merkt daarbij tevens op dat "de vraag naar begeleiding en ondersteuning exponentieel toenam" en koppelde hieraan de conclusie dat "de wil om te veranderen en daadwerkelijk actie te ondernemen" sterk leeft in de organisatie. De VRT engageerde er zich daarom toe om enerzijds haar inspanningen verder te zetten, zowel in de diepte – focussen op echte gedragsverandering – als in de breedte – iedereen bereiken – en anderzijds de al gerealiseerde verandering te verankeren in de dagelijkse werking. Dat staat in het jaarverslag 2017.

Uit al mijn contacten met het personeel van de openbare omroep kan ik inderdaad enkel concluderen dat men fier is om voor en bij de VRT te werken, maar er bereiken mij tevens verontrustende echo's over het welzijn van de personeelsleden en het welbevinden op de werkvloer. Zo bleek uit de nieuwjaarstoespraak van de vakbond ACOD-VRT dat resultaten van een grote interne personeelsbevraging uitwijzen dat vier op de tien personeelsleden met een te hoge tijdsdruk en stress kampen en dat een op drie werknemers zich compleet uitgeput voelt na de werkdag. Dat zijn percentages die ons grote zorgen mogen baren.

Minister, bent u op de hoogte van de resultaten van de interne personeelsbevraging bij de VRT? Over welke elementen werd het personeel bevraagd? Kwam de problematiek van grensoverschrijdend gedrag binnen deze bevraging tevens aan bod of werd hieromtrent een apart traject opgezet binnen de VRT? Kunt u de resultaten van deze personeelsbevraging uitvoerig toelichten, met name op het vlak van stress, ervaren van tijdsdruk, uitputting, welbevinden op de werkvloer, grensoverschrijdend gedrag, indien van toepassing, enzovoort? Welke conclusies trekt u daaruit?

Welke acties plant de VRT om het welzijn van zijn personeelsleden en het welbevinden op de werkvloer substantieel te verbeteren? Zo wordt er door de

mensen van de vakbond gepleit voor de invoering van een welzijnsbarometer. Kunt u die vraag ondersteunen? Zo ja, gaat u dit oppikken bij het management van de VRT?

Hoe evalueert de openbare omroep het veranderingstraject 'Fier op de VRT', dat in 2017 gestart is? Welke bijkomende inspanningen werden sinds de publicatie en bespreking van het jaarverslag 2017 genomen?

Ik bevroeg u reeds schriftelijk over de manier waarop de herstructureringsmiddelen – in totaal 14 miljoen euro – door de VRT aangewend werden en zullen worden. Antwoord krijgen op die vraag, liep niet van een leien dakje, want ik heb een eerste non-antwoord zelfs laten terugsturen naar uw kabinet. Ook in het bijgestelde antwoord dat ik mocht ontvangen, weigerde de VRT klaarblijkelijk om een eenduidig antwoord te geven op de vraag wat er met het restant van de herstructureringsprovisie – het gaat om 5,6 miljoen euro – zal aangevangen worden en op welke manier hiermee het personeelsbeleid en het welzijn van de personeelsleden op de werkvloer structureel en op lange termijn versterkt zal worden. Ik verwacht dan ook dat u hieromtrent eindelijk klaarheid schept.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: De eerste drie vragen – de resultaten algemeen, het grensoverschrijdend gedrag in het bijzonder en ook de werkdruk in het bijzonder – wil ik als volgt toelichten.

Twee jaar geleden is de VRT gestart met het 'Fier op de VRT'-traject, dat gericht was op het veranderen van de bedrijfscultuur bij de openbare omroep. Centraal in het bedrijfsprogramma stond en staat het realiseren van vooruitgang op vijftien thema's die een weerspiegeling zijn van de bedrijfscultuur waarnaar de VRT streeft.

Bij de start van 'Fier op de VRT' besliste de omroep om tweejaarlijks de vooruitgang te monitoren aan de hand van een bevraging van alle medewerkers van de VRT. In de bevraging van eind 2018 werden naast de vijftien thema's van 'Fier op de VRT' ook twee extra specifieke welzijnsthema's bevroegd, met name de werkbelasting en grensoverschrijdend gedrag.

Doel van de bevraging was, naast de feitelijke resultaten te kennen, in de eerste plaats een diagnose-instrument te hebben dat aangeeft waar er nog verbeteringen mogelijk en nodig zijn. Uit de analyse van de resultaten kan nagegaan worden, zowel op VRT- als op afdelingsniveau en zelfs op het laagste teamniveau, op welke vlakken actiegericht verder gewerkt kan worden in de richting van een nieuwe bedrijfscultuur. De VRT zorgde er dan ook voor dat zij niet alleen resultaten op VRT-niveau heeft, maar ook specifieke resultaten per afdeling en per team. Dat moet helpen om zeer concreet en praktisch nieuwe stappen naar een nieuwe bedrijfscultuur te kunnen zetten.

Op 29 januari 2019 zijn de eerste resultaten op VRT-niveau intern bekendgemaakt aan het personeel. Ik geef ze even op globaal vlak.

Ten eerste is er een hoge betrokkenheid. In totaal namen 1721 VRT-medewerkers deel aan de VRT-bevraging. Dat is goed voor een responsgraad van 69 procent. Dat is voor dit soort bevraging een hoge score. Deze hoge responsgraad deed zich trouwens voor bij alle directies van de VRT. De algemene resultaten geven dan ook een goede weerspiegeling van de hele organisatie. Hij lag bijvoorbeeld een stuk hoger dan de laatste enquête bij het personeel, enkele jaren geleden.

Ten tweede werden de vijftien thema's van het 'Fier op de VRT'-luik en een extra algemene vraag naar de trots om voor de VRT te werken, bevroegd aan de hand

van 59 stellingen. Medewerkers konden hierop antwoorden via een vijfpunten-schaal gaande van 'helemaal niet mee eens' tot 'helemaal mee eens', met tevens de optie 'niet van toepassing'.

Ten derde blijkt uit de resultaten een opvallend hoge fierheid om voor de VRT te werken. 89 procent van de medewerkers geeft aan zich trots te voelen om voor de VRT te werken en slechts 1 procent toont zich niet akkoord.

Ten vierde erkent een groot deel van de medewerkers dat ze via hun werk bijdragen aan de bredere maatschappelijke rol die de VRT vervult, 79 procent gaat hiermee akkoord, slechts 2 procent gaat hier niet mee akkoord.

Binnen de VRT is er ook een duidelijke, wat men zou kunnen noemen, 'jobvreugde'. 89 procent van de medewerkers geeft aan zijn of haar job graag te doen, een resultaat dat de VRT terugvindt in alle departementen en lagen van de organisatie. Dat zijn allemaal hoge scores.

Ten vijfde kan men ook voor verschillende andere 'Fier op de VRT'-thema's spreken van goede resultaten, zoals voor volgende thema's: duidelijke afspraken kunnen maken en duidelijke verantwoordelijkheden hebben, samenwerken, diversiteit en een aangename werkplek, afwisseling in het werk, balans tussen werk en privé, uitdaging hebben, enzovoort. Daarover zijn gemiddeld meer dan drie op de vier werknemers positief.

Ten zesde zijn ook nog steeds zeven op de tien medewerkers het eens over andere thema's. Ze vinden dat ze kostenbewust zijn. Meer dan zeven op de tien appreciëren ook de rol die de leidinggevende neemt: in het algemeen is er een sterke een-op-een-relatie met de direct leidinggevende, gemiddeld genomen wordt de leidinggevende als hulpvaardig beschouwd, die openstaat voor feedback en ook zelf eerlijke feedback geeft. Er komt ook aan bod dat er vertrouwen in het team is, dat de VRT innovatiegericht is, dat ze zelf initiatief kunnen nemen en dat er voldoende participatiemogelijkheden zijn.

Ik ga stilaan over naar het meer genuanceerde nieuws. Ten zevende zijn er volgende aandachtspunten: toch meer waardering uitspreken naar de medewerker toe, nog meer inzetten door de leidinggevende op talentontwikkeling en interne mobiliteit, nog steeds een betere communicatie top-down en bottom-up, het aanpakken van conflicten in het team kan ook beter, en 33 procent vindt niet dat de verloning in verhouding staat tot de prestaties die worden geleverd.

Dit zijn de zeven kernpunten die ik algemeen met u wilde delen. Ik durf dus te zeggen – en de VRT-directie interpreteert deze resultaten ook zo – dat de resultaten algemeen gesproken meer dan bemoedigend zijn. Vergeleken met de bevraging die in 2015 werd afgenomen bij het VRT-personeel – die voor de volledigheid wel niet helemaal vergelijkbaar was – kunnen evoluties in de positieve zin vastgesteld worden.

De VRT-directie is er zich wel van bewust dat dit zeker niet betekent dat de organisatie al is waar ze naartoe moet. Er zijn immers een aantal belangrijke aandachtspunten en de VRT-gemiddelden verbergen soms wel verschillen tussen afdelingen en teams. De huidige vorm van bevraging laat de VRT wel toe specifiek en actiegericht, zowel globaal als op afdelings- en teamniveau, hierop verder te werken.

Ik kom nu tot het welzijnsluik, dus uw tweede en derde vraag.

Zoals aangegeven, werden twee specifieke welzijnsthema's bevraagd, met name werkbelasting en grensoverschrijdend gedrag. Hiervoor werden stellingen bevraagd op een vierpuntenschaal gaande van 'altijd', over 'regelmatig' en 'soms' tot 'nooit'.

Uit de resultaten van de bevraging hier blijkt dat binnen de VRT inzake werkbelasting er vier thema's zijn die in het bijzonder aandacht en maatregelen vergen vanwege het hoge percentage medewerkers dat aangeeft hier altijd of regelmatig mee te kampen: tijdsdruk, waarvan 43 procent van de respondenten aangaf er mee te maken te hebben, stress, bij 39 procent van de respondenten, uitputting, bij 34 procent, en werkonzekerheid, bij 25 procent. Een opmerking hierbij is dat het aantal medewerkers met stress zeker om aandacht vraagt, doch niet uitzonderlijk is, aldus de VRT. Uit de laatste studie van Securex HR Research aangaande werkbelasting – een tweejaarlijkse studie afgenomen bij 1500 medewerkers over alle arbeidssectoren en in het algemeen – blijkt dat bijna 2 op de 3 van de werknemers, dus 64 procent, stress op het werk heeft.

Niettemin baart het hoge percentage medewerkers dat aangeeft op het einde van de dag uitgeput te zijn en continue tijdsdruk te ervaren, de VRT-directie wel degelijk zorgen. De directie zal dit zeker verder analyseren en acties ontwikkelen. De komende maanden zal ook in detail nagegaan worden in welke thema's en/of bij welke doelgroepen het risico en de noodzaak aan concrete maatregelen het grootst is.

Het tweede welzijnsluik, als ik het zo mag noemen, is het grensoverschrijdend gedrag. Uit de resultaten van de bevraging blijkt dat binnen de VRT grensoverschrijdend gedrag in hoge mate aanwezig is, en dit in diverse vormen. Het meest voorkomend zijn vormen van grensoverschrijdend gedrag die te maken hebben met – en ik citeer – “infantiliseren en ook communicatie”.

20 procent van de medewerkers voelt zich soms tot regelmatig uitgesloten en 17 procent voelt zich soms beledigd of belachelijk gemaakt. De cijfers aangaande fysiek of emotioneel geweld geven aan dat 6 procent van de respondenten stelt soms en 1 procent stelt regelmatig daar mee te maken te hebben. Het is niet duidelijk welk aandeel hierin fysiek dan wel emotioneel geweld betreft. Naar een volgende bevraging toe is het verkieslijk deze beide aspecten op te splitsen. 3 procent van de respondenten stelt soms niet aanvaard te worden op basis van geaardheid, geloof, cultuur, en 1 procent stelt dat dit regelmatig gebeurt.

Als het specifiek over het seksueel ongewenst gedrag gaat, stelt 5 procent soms en 1 procent regelmatig ongewenste aanrakingen en/of opmerkingen te ondergaan.

In relatie met de cijfers binnen de cultuur- en mediasector in het algemeen – denk aan de enquête van zo'n jaar geleden, ik herinner me niet meer precies hoelang het geleden is – zijn deze cijfers wel heel wat lager.

Als we er de meer algemene studie van Securex bijhalen, dan scoort de VRT heel wat beter wat betreft agressie en discriminatie, maar niet beter op het vlak van uitsluiting en ongewenst seksueel gedrag. Dat loopt gelijk met het gemiddelde.

De VRT-directie benadrukt evenwel dat het relativeren van deze resultaten ongepast zou zijn. Wat betreft deze materie wenst ze niet relatief te vergelijken, maar te denken in absolute aantallen. Daar is de conclusie duidelijk: deze cijfers zijn voor de VRT-directie te hoog en dit vraagt zeker een belangrijke focus voor de volgende maanden en jaren.

Welke acties plant de VRT verder om het welzijn van het personeel te verbeteren? Als het over communicatie gaat, wil de VRT in de eerste plaats de resultaten van de bevraging in detail communiceren en bespreken met alle medewerkers, zowel de globale resultaten op VRT-niveau als de resultaten op directie-, afdelings- en teamniveau. Het gaat om meer dan 150 begeleide communicatiemomenten die de personeelsdirectie tijdens de volgende weken zal houden.

Nadien zal op teamniveau een begeleide analyse volgen van de eigen teamresultaten, het bepalen van de prioritaire thema's en het uitwerken van een plan

van aanpak. In de loop van de komende maanden zal dat ontwikkeld moeten worden.

Ook zal een analyse op VRT-niveau globale verbeterpunten aanduiden en hier-tegenover een plan van aanpak stellen, met specifieke aandacht voor de welzijnsthema's, de werkbelasting en het grensoverschrijdend gedrag.

Zoals reeds bepaald, organiseert de VRT eind 2020 opnieuw een bevraging, waarbij zij de voortgang zal kunnen monitoren. Ook de welzijnsthema's zullen hierin weer een plaats krijgen.

Hoe evalueer ik het veranderingstraject? Uit de bevraging blijkt duidelijk dat er zeer belangrijke stappen in de goede richting zijn gezet. De resultaten geven de VRT opnieuw de kans om een nieuwe cyclus te starten, probleempunten te identificeren, te analyseren en aan te pakken. De VRT-directie gaat ervan uit dat dit werk nooit echt af zal zijn. Als zij hier aandacht blijft aan besteden, kan de positieve spiraal die is ingezet, blijven gevoed worden.

Dan uw vraag over de herstructureringsmiddelen waarop u geen antwoord schijnt te hebben gekregen. Zoals ook in het antwoord op uw schriftelijke vraag staat, kan de VRT het saldo van 2,5 miljoen euro in 2018 en 3,1 miljoen euro in 2019 dat voor herstructureringsmiddelen kan worden aangewend, voor haar openbare-omroepopdracht aanwenden. In het antwoord dat ik zonet gaf, maakt de VRT melding van een aantal acties die ze zal ondernemen rond personeel naar aanleiding van de bevraging. Het is belangrijk dat die er zijn en ook opgevolgd kunnen worden. Hoe de VRT haar middelen inzet en hoe ze haar werking voert, daarover rapporteert de VRT op de geijkte, gekende wijze via het jaarverslag en het toezicht op de beheersovereenkomst, dat ook hier in deze commissie wordt besproken.

Ik zal specifiekere zijn – en het verwondert me dat u dat nog niet weet, want het is op zich helemaal geen geheim. De VRT herhaalt geregeld dat ze er niet mee akkoord gaat dat haar globale dotatie niet geïndexeerd wordt. Die wordt wel geïndexeerd als het over loonkosten gaat, maar de VRT heeft natuurlijk grote uitgaven voor werkingskosten. Terecht, want het is ook de bedoeling dat daar programma's worden gemaakt, niet alleen dat daar mensen werken – u begrijpt wat ik bedoel. De oplossingen die voor 2017, 2018 en 2019 werden gevonden, zijn ad-hoccompensaties. Zo kunt u de desindexering van de werkingsmiddelen die ik aan de VRT heb toegekend, noemen. Daarmee is het structureel probleem niet opgelost, maar is het sociaal contract tussen de VRT en mij voor de loopduur van deze legislatuur wel degelijk vervuld. Zo kom ik terug op mijn schriftelijk antwoord. De VRT doet met die middelen wat zij denkt te moeten doen. Dit is gewoon haar globale dotatie. Als zij die wil inzetten voor het welzijn van het personeel – en dat doet ze ook –, dan is dat goed. Wil zij die inzetten om bijkomende programma's te maken, dan is dat ook goed, zolang men maar binnen de globale afspraken en context van de beheersovereenkomst blijft. En dat is wel degelijk het geval.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Ik ben verheugd dat we met z'n allen een meer gedetailleerd inzicht hebben gekregen in deze belangrijke bevraging.

Een respons van 69 procent is inderdaad zeer hoog. Dat is al een eerste indicatie en het bewijst een sterke betrokkenheid die het personeel bij haar organisatie heeft.

Het is heel fijn dat er grote fierheid heerst. 89 procent ervaart jobvreugde. Drie op de vier zijn positief over de samenwerking, maar dat wil wel zeggen dat een

op de vier daar niet positief over is. Dat is in globo toch wel eerder positief, maar ik denk dat het belangrijk is dat de VRT meer in detail gaat kijken bij die 25 procent die aangeeft dat ze niet positief is, geen jobvreugde kent, geen goede afspraken kan maken om samen te werken. Daar zit zeker nog verbetering in.

Qua werkbelasting ben ik blij te horen dat de VRT toch wel een alarmbel laat rinkelen als het over tijdsdruk, stress en vooral uitputting gaat. 34 procent zegt dat ze op het einde van de dag uitgeput zijn. Dat zijn toch wel hoge cijfers. Het is belangrijk om te weten bij welke personeelsgroepen dat probleem zich precies voordoet. Ik kan me zeker indenken dat dat in de eerste plaats bij journalisten is. Het is toch belangrijk om te weten bij wie dat allemaal zo is.

Wat betreft grensoverschrijdend gedrag, heeft 20 procent regelmatig of soms te maken met infantilisering en communicatie. Dat is toch wel een heel hoog cijfer, een op de vijf. Dat is heel belangrijk. Ik hoop dat daar ook ter harte naar gekeken wordt.

Ik ben verheugd om te horen dat de VRT zegt dat die 6 procent die aangeeft met geweld te maken te hebben, en die 5 procent die aangeeft met grensoverschrijdend seksueel gedrag te maken te hebben, toch te veel is, ook al zijn deze cijfers niet hoger dan gemiddeld. Elke case is er een te veel. Het is goed om te horen dat de VRT zegt dat ze de cijfers niet zal relativeren, maar ze in absolute termen zal bekijken, persoon per persoon. Het is belangrijk dat de VRT dat ernstig neemt en daarmee ernstig aan de slag gaat.

Het is goed dat de communicatie met het personeel over die bevraging zal gebeuren. Die is heel hard nodig. Tot nu toe werden die resultaten van die studie niet echt weggemoffeld, maar het was toch moeilijk voor het personeel om daar zicht op te krijgen.

Over de herstructureringsprovisie van 5,6 miljoen euro die er nog staat, geeft u zelf aan dat de niet-indexering van de werkmiddelen een probleem is en blijft. Ik vind het oneigenlijk dat de middelen die voor het personeelsbeleid en welzijn zouden moeten worden ingezet, voor werking worden gebruikt, maar ik begrijp de VRT. Er is een absolute spanning tussen de heel zware besparingen die de VRT heeft doorgemaakt en het koste wat het kost blijven inzetten op kwaliteit zodat de VRT haar marktaandeel kan houden en haar lat kan blijven hoog leggen. Dat begrijp ik zeker, maar je merkt toch uit die resultaten dat bij veel mensen het water echt aan de lippen staat, ondanks de fierheid die ze hebben om voor de VRT te werken. Die cijfers over uitputting, stress, tijdsdruk en het grensoverschrijdend gedrag moeten absoluut ernstig worden genomen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Alles is natuurlijk relatief, mevrouw Segers. Een op de drie 3 uitgeput: ik vind dat dat eigenlijk nog best meevalt.

Er zijn beroepscategorieën waar veel meer mensen uitgeput zijn, en niet alleen 's avonds, maar ook al 's middags. Ik noem niet de politici, of de ministers. Het hangt er ook van af hoe je het bekijkt. Want ik lees bijvoorbeeld dat zes op de tien zegt dat ze geen stress of tijdsdruk ervaren. Het hangt er dus van af.

Natuurlijk is het goed dat de openbare omroep een bevraging doet bij het personeel. Elk zichzelf respecterend bedrijf doet dat soort dingen en ziet toe op het welbevinden van de werknemers. Op zich is dat niet slecht. Maar, mevrouw Segers, wat die herstructureringsmiddelen betreft, is er ooit gezegd dat dat saldo moest dienen om te worden ingezet voor het welzijn? Ik dacht het niet. U brengt dat hier naar voren, maar dat is iets nieuws, het is nooit gezegd. Als dat saldo er is, oké, dan is dat er. Maar ik denk dat er nooit is gezegd dat het dan moest worden ingezet voor het welzijn.

Bart Caron (Groen): Ik sluit graag kort aan. Ik wil eerst een positief element aanhalen. De interpretatie is inderdaad dat het gemiddeld niet meer is dan de rest van de privésector. Het wijst ook op de dynamiek in het huis. Er wordt vaak laconiek gedaan over de openbare diensten. Maar laat ons ook eens blij zijn dat er zo'n dynamiek is. En die dynamiek leidt inderdaad ook tot een aantal neven-effecten die niet gunstig zijn. We moeten aan die neveneffecten werken. Maar we kunnen enkel positief staan tegenover die dynamiek.

Ik merk een heel grote gelijkenis met de studie 'Passie loont', niet wat betreft de lonen, maar wel wat betreft de trots, de betrokkenheid en het engagement van mensen. De mensen die er werken, zijn echt gedreven. Als aandeelhouders kunnen we daar enkel positief tegen aankijken.

Maar er zijn ook een aantal knelpunten, en die kunnen we niet echt afleiden uit uw antwoord. Dat moet ook niet. Het gaat ons niet aan, bij wijze van spreken. Maar stressgerelateerde uitputting, geen waardering van medewerkers enzovoort, moeten in huis toch op microniveau worden onderzocht, op het niveau van netten, units enzovoort. Wij moeten ons daar niet mee bezighouden. Maar het mag wel een signaal zijn.

U moet mij niet antwoorden. Maar het zou mij niet verbazen dat er grote verschillen zijn tussen werksferen, plekken enzovoort. Ik roep de leiding van het huis ertoe op om, zeker waar die problemen zich markant manifesteren, daar ook werk van te maken.

5 procent maakt melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dat zijn honderd mensen. Dat is toch een markant hoog cijfer. Er werken tweeduizend mensen in het bedrijf en daardoor heb je snel een absoluut cijfer. Ik vind het verontrustend veel. Zeker een overheidsbedrijf als de VRT moet hierin het goede voorbeeld geven. Er zijn al incidenten geweest. En we weten dat deze sfeer daar soms ook sneller aanleiding toe geeft dan in een bedrijf waar er machines worden gebouwd. U begrijpt vast wel wat ik bedoel. Het gaat over de aard van de materie, de inhoud. Ik zou er echt voor willen pleiten dat de VRT daar ook verder zeer grondig werk van maakt. Want het is onaanvaardbaar veel. Als dit in de privé zou gebeuren, zouden we er ook schande van spreken – en terecht. En ook daar zijn er misschien intern, in het huis, grote verschillen in de 'lossehandjescultuur' van sommigen.

Het is de moeite waard om op door te gaan. Zoals ik zei, zijn er positieve elementen, zoals trots en betrokkenheid. Maar er zijn ook een aantal vraagstukken die met waardering, persoonlijke realisatie van mensen en integriteit te maken hebben.

Katia Segers (sp.a): Het is belangrijk dat we dit vandaag ter sprake hebben gebracht. We rekenen op de VRT – en ook op de minister om het aan te brengen bij de VRT – om die cijfers heel hard in detail te bekijken, per dienst, per zender en vooral zeer oplossingsgericht in gesprek te gaan met de oversten. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat de volgende tweejaarlijkse bevraging daarin vooruitgang kan tonen, zodat iedereen met heel veel plezier blijft werken voor de VRT.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de tweede projectoproep 'Over de muur kijken' voor innovatieve partnerprojecten – 666 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, in juni 2016 lanceerde u de eerste oproep voor die innovatieve partnerprojecten met de titel 'Over de muur kijken'. Deze oproep paste in het beleid rond cultureel ondernemerschap en aanvullende financiering, waarvan crosssectorale samenwerking een van de vier speerpunten is. De oproep bouwde verder op de elementen die in 2016 op de rondetafel partnerprojecten werden aangereikt door de experts. Organisaties worden daarmee aangemoedigd om aan wederzijdse kruisbestuiving te doen, samen met andere sectoren.

Een jaar geleden stelde ik u hierover ook een vraag, minister, naar aanleiding van de evaluatie van die eerste oproep. Uit die eerste oproep bleek toen dat heel veel sociaal-culturele organisaties een aanvraag hadden ingediend. Maar liefst 12 van de 45 indieners waren immers organisaties met een duidelijk sociaal-culturele insteek. Van de 19 weerhouden organisaties bleek er slechts één echt een sociaal-culturele organisatie te zijn. Kunstenorganisaties dienden de meeste aanvragen in en kregen ook de meeste subsidies toegewezen.

Ik vroeg u toen naar een mogelijke verklaring voor deze resultaten. U ging hier uitgebreid op in. Naast een verklaring voor dit resultaat, wilde ik voornamelijk van u weten hoe de eerste projectoproep zou worden geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd opdat alle culturele sectoren meer kans maken om innovatieve partnersubsidies te verkrijgen.

U liet toen weten dat u in de komende oproepen de evenwichten tussen de verschillende sectoren wilde versterken.

De Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) heeft hierna ook nog adviezen geformuleerd voor de aanpassing van het reglement voor de innovatieve partnerprojecten.

Ondertussen is de tweede projectoproep achter de rug en zijn de subsidies voor partnerprojecten toegekend. Waar in de eerste ronde een kwart van de aanvragen nog vanuit de sociaal-culturele sector kwam, daalde dit aandeel bij de tweede oproep tot slechts 10 procent. Wat de toekenningen betreft, zien we wel dat deze ronde succesvoller was dan de eerste oproep, althans voor de organisaties vanuit de sociaal-culturele sector. De helft van de organisaties uit de sociaal-culturele sector die een aanvraag hadden ingediend, hebben een subsidie toegewezen gekregen.

Na de toewijzing van de subsidies na die tweede oproep, zou ik u graag een aantal vragen stellen. Welke conclusies kunt u trekken uit de aangekondigde evaluatie van de eerste projectoproep? Op welke manier is tegemoetgekomen aan het SARC-advies bij de aanpassing van het reglement? Op welke manier is bij de tweede oproep tegemoetgekomen aan de betrachting om alle subsectoren beter te bereiken en te betrekken bij het project van innovatieve partnerships? In het antwoord op mijn vorige vraag om uitleg had u ook gezegd dat dat de betrachting was. Hoe verklaart u de terugval van het aandeel aanvragen door sociaal-culturele organisaties in deze tweede ronde? Ten slotte, welke conclusies kunt u trekken uit de resultaten van de tweede projectoproep?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Op 22 mei 2017 formuleerde de Algemene Raad van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een advies bij de experimentele projectoproep innovatieve partnerprojecten voor cultuur. Na de bekendmaking van de subsidiebeslissingen bracht de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk op 9 februari 2018 op eigen initiatief nogmaals advies uit. Rekening houdend met de opmerkingen in beide adviezen, paste mijn departement daarop het reglement aan. Deze aanpassingen werden vervolgens opnieuw voorgelegd aan de SARC voor advies. Op 3 mei 2018 ontving ik een positief advies van de SARC. Een gedetailleerd overzicht van de aanpassingen in het reglement en de procedure zal ik aan het commissiesecretariaat overmaken.

Voor uw tweede vraag verwijs ik graag naar mijn vorig antwoord. We hebben wel een dialoog gehad met de SARC en op een adequate manier rekening gehouden met hun bekommernissen.

Ik ben met de aanpassingen in het reglement en de procedure tegemoetgekomen aan de adviezen van zowel de Algemene Raad van de SARC als aan de sectorraad Kunsten en Erfgoed en de sectorraad Sociaal-Cultureel Werk. Ik meen hierdoor tegemoetgekomen te zijn aan de betrachting om alle subsectoren beter te bereiken en te betrekken bij het project van de innovatieve partnerships. Verder heb ik ook mijn belofte gehouden om samen met mijn departement een sectorbreed publieksmoment te organiseren. Op 19 juni jongstleden organiseerde het departement een informatiesessie over de projectregeling in PAKT te Antwerpen. Het reglement werd uitgebreid toegelicht en niet-culturele partners deelden hun ervaringen uit de eerste oproep.

Hoe verklaar ik de terugval van sociaal-culturele organisaties bij de tweede ronde? Op 15 juli 2018, twee maanden voor de tweede indienronde van de innovatieve partnerprojecten, lanceerde mijn departement een nieuwe subsidielij, ter ondersteuning van sociaal-culturele projecten met een laboratoriumrol. Het doel van de nieuwe subsidielij is om sociaal-culturele volwassenenorganisaties of -initiatieven via maatschappelijk innoverende praktijken op zoek te laten gaan naar antwoorden op diverse samenlevingsvraagstukken. Concreet betekent dat dat sociaal-culturele projecten via maatschappelijk innoverende praktijken antwoorden proberen te vinden op samenlevingskwesaties. Ze kunnen daartoe exploreren met nieuwe strategieën, methodes, doelgroepen, thema's enzovoort.

Hoewel beide subsidielijnen niet overlappend zijn qua doelstelling of inhoud, lijkt het mij niet onwaarschijnlijk dat bepaalde sociaal-culturele organisaties, die misschien in het verleden zouden hebben ingediend onder de innovatieve partnerprojecten, nu een aanvraag hebben ingediend onder die nieuwe subsidielij. De laatste subsidielij is in elk geval nog beter op maat gesneden van het sociaal-culturele werk. Dat kan niemand ontkennen. We vermoeden dus dat daar een verklaring ligt.

Welke conclusies wil ik algemeen trekken uit de resultaten van de tweede projectoproep? Het reglement 'Innovatieve partnerprojecten voor cultuur' gaf uitvoering aan mijn conceptnota 'Een langetermijnvisie voor aanvullende financiering en ondernemerschap in de Vlaamse cultuursector', en meer specifiek aan het beleidspeerpunt 'crosssectorale samenwerking'. Ik kan met enig genoegen en trots melden dat, twee jaar na de invoering, de innovatieve partnerprojecten in Vlaanderen een succes mogen worden genoemd. De goedgekeurde dossiers voor de tweede ronde tonen aan hoe we ons met Vlaanderen Europees positioneren inzake innovatie in de culturele en creatieve sector. Onder de goedgekeurde projecten komen onder meer digitale innovaties aan bod, zoals rond datamining en virtual reality, naast partnerprojecten met de klemtoon op sociale innovatie.

Zo experimenteert 'Allez, Chantez!' in Leuven met community building over de letterlijk en figuurlijk hoge muren van de hulpgevangenis heen. De initiatiefnemers willen met dat project de lokale gemeenschap motiveren en activeren om zich in te zetten voor gemeenschapsvorming in een onbekende wereld, zoals de gevangenis. De Federatie van Marokkaanse en Mondiale Democratische Organisaties wil dan weer de diverse verhalen van haar vrijwilligers met een migratieachtergrond vertellen via audioverhalen en podcasts, in samenwerking met Radio 1 en het productiehuis Na Ons De Zondvloed. Het zijn slechts een paar voorbeelden van de vele beloftevolle innovatieprojecten die de komende maanden zullen worden opgestart met deze subsidies.

Ook het feit dat er op dit moment noch vanuit de sector, noch vanuit mijn administratie of onze adviesraden een vraag tot evaluatie van de procedure of inhoud gekomen is, sterkt mij in de overtuiging dat we na de eerste ronde waar nodig correct en daadkrachtig hebben bijgestuurd. Het reglement wordt vanaf volgend jaar wel opgenomen in het verzameldecreet en zal daardoor sowieso enkele veranderingen ondergaan om de uniformiteit binnen onze subsidielijnen te garanderen. Zo wensen we bijvoorbeeld de looptijd van de projecten, alsook de indiendata gelijk te laten lopen met de andere innovatieve subsidielijnen uit het decreet, zoals de eerder vermelde subsidielijn ter ondersteuning van sociaal-culturele projecten met een laboratoriumrol. Hieruit blijkt dat mijn departement volop inzet op culturele innovatie.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister.

Bent u van mening dat alle subsectoren voldoende hebben ingetekend of voldoende op de hoogte waren en over de juiste expertise beschikten om een aanvraag in te dienen? Denkt u dat die goede mix waar u bij mijn vorige vraag om uitleg naar verwees, nu wel gehonoreerd werd?

Ik leid uit uw antwoord nog een bijkomende vraag af. We zien een bepaalde ondervertegenwoordiging van bepaalde sectoren. Dan moeten we misschien niet kijken naar hoe we dat reglement eventueel kunnen aanpassen, maar misschien wel naar de organisaties van de verschillende subsectoren. Moeten we hen eventueel bijstaan met een coachingtraject, extra begeleiding en het delen van good practices, opdat zij ook opnieuw kunnen inschrijven bij de volgende projectoproepen en kwaliteitsvolle dossiers indienen? Kan daar mogelijk een oplossing in gevonden worden, denkt u?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik heb geen vraag om uitleg ingediend, omdat ik al op 7 januari een schriftelijke vraag had ingediend om informatie te krijgen over de innovatieve partnerprojecten. Ik heb die informatie ook gekregen, waarvoor dank.

Voor zover ik het kan zien, zijn inderdaad de nodige bijsturingen gebeurd. Dat is ook in overleg gebeurd. Ik denk dat wij deze ronde moeilijk als een toetssteen kunnen gebruiken. Misschien is men ook wat afgeschrikt door het lage cijfer uit de vorige ronde. Nu was slechts 10 procent van de aanvragen sociaal-cultureel werk. Twee aan twee subsidies toegekend, identiek als vorig jaar. Misschien kunnen we de volgende keer dan echt kijken of het wel degelijk een toetssteen is. We kunnen afwachten wat na die bijsturingen zal gebeuren. Meer verduidelijking kan handig zijn, maar zoals ik het zie, is er reeds overleg gepleegd met de sector en zijn de wijzigingen gebeurd. Wat mij betreft, is het hier dus een beetje afwachten.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Er is zeker een verbetering. We hebben de mogelijkheid om die partnerschapsprojecten uit te rollen, nu voor de derde keer binnenkort. Dat is een goede zaak, hoe dan ook, vanuit de logica van het Kunstendecreet. We hebben nu dus ook de sociaal-culturele projecten met een laboratoriumrol.

Er zijn toch twee bijkomende sporen die gecreëerd zijn, ook financieel. Er zijn dus bijkomende mogelijkheden voor de sector. Definitieve conclusies trekken uit die tweede ronde, met de overlap van de twee projectlijnen, is misschien wat onvoorzichtig. In elk geval durf ik twee dingen voorzichtig te zeggen. De situatie is beter dan bij de eerste ronde. Die was niet goed. Die verbetert wel. En tot nader order zijn er geen signalen uit de sector meer gekomen om te zeggen dat er nu dringend moet worden bijgestuurd. Ik ga er dus van uit dat we nu even op de ingeslagen weg kunnen verdergaan en dat we dan, wanneer er volgende projectlijnen van het ene of het andere of beide zullen komen, diepgaandere conclusies zullen kunnen trekken.

Er is een grotere tevredenheid, ook op basis van grotere mogelijkheden, dan bij uw vorige, terechte vraagstelling, mijnheer Van de Wauwer. We hebben wel degelijk bijgestuurd. Of de bijsturing voldoende is, dat laat ik nog even in het midden, maar ze heeft wel degelijk soelaas en tevredenheid met zich meegebracht.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Dat klopt, minister. We hebben die signalen ook gekregen. Er zijn inderdaad de nodige bijsturingen gebeurd. De adviezen van de SARC zijn meegenomen. Dat wijst er toch op dat het draagvlak in de sector daardoor ook is toegenomen. We zullen verder bekijken wat toekomstige projectoproepen met zich meebrengen en of alle subsectoren daar dan voldoende in gehoord worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Sven Gatz, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de samenwerking tussen de Vlaamse en de Marokkaanse filmwereld
– 674 (2018-2019)**

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, naar aanleiding van uw recente bezoek aan Marokko communiceerde u dat u de samenwerking tussen de Vlaamse en de Marokkaanse filmwereld wilt versterken. U verwees daarbij naar de grote aanwezigheid van mensen van Marokkaanse afkomst in ons land. Het klopt dat we een groeiend aantal Belgo-Marokkaanse acteurs, choreografen en regisseurs zien, die een waardevolle bijdrage leveren aan de Vlaamse theater-, dans- en filmsector. U acht, zo begrijp ik, de tijd rijp om bestaande verbanden uit te diepen en nieuwe contacten te leggen. U stuurt met uw Marokkaanse collega aan op een coproductieakkoord voor film, waarbij het voor de Vlaamse en Marokkaanse filmmakers interessanter moet worden om samen te werken. Ik mag daarin een blik zien van de internationale ambities van onze Vlaamse filmwereld.

Maar ik wil dit initiatief toch kaderen in uw plannen, zoals verwoord in uw beleidsnota Cultuur 2014-2019, waarin u de bestaande coproductieakkoorden zou screenen op hun relevantie en in overleg met het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) zou kijken waar bijkomende coproductieakkoorden wenselijk zouden zijn.

Op 27 oktober 2016 stelde ik in deze commissie al een vraag om uitleg over de coproductieakkoorden voor de filmwereld. Toen zei u dat u in eerste instantie de Europese coproductieakkoorden zou aanpakken, die u in uw antwoord omschreef als 'prioritair'. Die screening leidde tot de stopzetting van het akkoord met Italië en de stopzetting van de voorlopige toepassing van het akkoord met de Zwitserse confederatie. Aan de andere kant werkten de Vlaamse Regering en Frankrijk in 2016 naar een nieuwe coproductieovereenkomst toe. Tegelijk hield u de deur open voor niet-Europese samenwerkingsverbanden, 'indien opportuun'. Uit een overleg in de zomer van 2016 tussen het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, het VAF en vertegenwoordigers van de producentenverenigingen bleek niet meteen dat er vraag bestond naar samenwerking met niet-Europese landen. Dat bleek toch uit uw antwoord.

Is de Vlaamse filmsector betrokken bij het voorbereidende werk voor het afsluiten van het coproductieakkoord met Marokko? Zo ja, op welke manier? Weet u of er vanuit de Vlaamse filmwereld nu wel een vraag is naar samenwerking?

Kwam de stuurgroep waaraan ik refereer in mijn vraag, sinds de zomer van 2016 opnieuw samen voor overleg over het afsluiten van coproductieakkoorden?

Wat verwacht u van deze samenwerking? Is Marokko niet vooral geïnteresseerd in culturele samenwerking met Franstalig België, vanwege de taal natuurlijk?

Zijn er behalve Marokko nog andere landen waarmee u soortgelijke coproductieakkoorden wilt opzetten? Als dat zo is, met welke landen is dat dan?

Een coproductie tussen België en Nederland geeft toegang tot het EURIMAGES-fonds van de Raad van Europa. Aangezien Marokko geen lid is van de Raad van Europa, valt van die kant geen bijkomende steun voor coproducties te verwachten. Hebt u zicht op eventuele andere financiële hefboomen die een mogelijke Vlaams-Marokkaanse samenwerking zouden kunnen ondersteunen?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Wat uw eerste vraag betreft, met name of de Vlaamse filmsector betrokken is bij dit nieuwe verhaal, weet u dat ik vorige week, van 27 tot 29 januari, een werkbezoek gebracht heb aan Casablanca en Rabat. Dat gebeurde op uitnodiging van de Marokkaanse regering en kaderde binnen onze samenwerking rond het Vlaams-Marokkaans culturenhuis Darna.

Ik heb voor de zending aan Darna gevraagd om in samenwerking met Kunstenpunt een brede culturele delegatie samen te stellen. Vertegenwoordigers van de Vlaamse kunst- en cultuurhuizen, steunpunten en individuele makers uit verschillende disciplines als muziek, film en erfgoed hebben mij begeleid en maakten zelfs een iets langere studiereis met ook Marrakesh als derde contactstad op het programma. Dat had ook te maken met de Vlaamse residentie die er daar is bijgekomen voor kunstenaars.

Vooraf voor de filmsector heeft dit werkbezoek interessante perspectieven geboden. In het zog van de bekende regisseurs Adil El Arbi en Bilal Fallah ontluikt er immers heel wat Vlaams-Brussels-Marokkaans filmtalent. Zo ging heel recent nog 'When Arabs Danced' van de Belgisch-Marokkaanse regisseur Jawad Rhalib in première.

Heel wat Marokkaans-Belgische filmmakers die hun opleiding in Brussel hebben genoten, trekken daarna trouwens naar Marokko om daar films te maken. Bekende hedendaagse regisseurs als Mourad Boucif, die onder andere 'Au delà de Gibraltar' en 'Les hommes d'argile' maakte, Brahim Chkiri van 'Road to Kabul',

Mohamed Bouhari van 'Place Moscou' en Mohamed Amin Benamraoui van 'Adios Carmen' behaalden hun diploma aan Brusselse filmscholen.

Hoewel ze minder bekend zijn in België, zijn ze heel actief. Brahim Chkiri richtte bijvoorbeeld samen met Nabil Ayouch, die dan weer de regisseur was van 'Much Loved' en 'Razzia', het productiehuis 'Ali n' Production op, dat uitgroeide tot een van de grootste hedendaagse Marokkaanse productiehuizen. Naast films produceert het productiehuis ook talrijke fictiereeksen op televisiezender 2M.

Op uitnodiging van Darna reisden acteur en scenarioschrijver Mohamed Ouachen en ook Monir Aït Hamou, een acteur uit de 'De Hel van Tanger', 'Les Barons' en 'Image' en broer van Ish Aït Hamou, mee. Monir werkt momenteel aan zijn eerste langspeelfilm en krijgt daarvoor ondersteuning van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF).

Naar aanleiding van de zending werd het VAF uiteraard geconsulteerd. Jammer genoeg kon het VAF zelf niet aanwezig zijn, net zomin als MOOOV, omdat het Festival van Rotterdam gelijktijdig plaatsvond. Deze twee elementen geven aan dat het VAF wel degelijk structureel geïmpliceerd is in het hele verhaal.

In mijn gesprekken met de minister van Cultuur en Communicatie en met het gerespecteerde Centre Cinématographique Marocain (CCM) hebben we bekeken hoe we de vele bestaande contacten verder kunnen stimuleren en een nauwere samenwerking tot stand kunnen brengen tussen productiehuizen, regisseurs en presentatieplekken zoals cinémathèques en filmfestivals. Dat gaf ik vorige week ook al aan. Het CCM heeft een ondersteuningsprogramma voor productie en post-productie, scenario, festivals en distributie. Dat centrum is dus toch wel in grote mate vergelijkbaar met ons VAF.

Onze wederzijdse conclusie is dat we de samenwerkingen het best kunnen aanhalen door de mogelijkheden tot een coproductieakkoord te onderzoeken. We hebben de lat wel degelijk daar gelegd en dat is dus waar we in principe voor gaan.

Daarnaast is er de wederzijdse uitnodiging om elkaars filmfestivals beter te leren kennen. We hebben een aantal uitnodigingen gekregen van onze Marokkaanse vrienden en wij willen hen met Gent en Oostende laten kennismaken.

Wat de stuurgroep betreft waaraan u in uw vraag refereert, heeft het Departement CJSM in de zomer van 2016, naar aanleiding van de actualisering van de bestaande coproductieakkoorden, inderdaad een overleg georganiseerd met het VAF en de Vlaamse producentenverenigingen. Dit overleg vond plaats op ad-hoc-basis.

Het departement werd tevens betrokken bij een nieuw overleg van de werkgroep coproductieverdragen van de Vlaamse Onafhankelijke Televisie- en Filmproducenten (VOFTP) op 3 december 2018. Daarmee komen we dus al iets dichterbij. Hierbij werd de stand van zaken besproken van de goedkeuringsprocedures van de verschillende coproductieakkoorden.

Weldra, op 18 februari 2019, vindt een vervolgoverleg plaats tussen mijn departement en VOFTP, waar we de mogelijkheid tot het sluiten van een coproductieakkoord tussen Vlaanderen en Marokko verder zullen bespreken.

Is Marokko dan niet vooral op Franstalig België gericht? Valt er daar voor ons iets te rapen? U hebt het zo niet gesteld natuurlijk, maar ik druk me wat plastischer uit.

Marokko heeft inderdaad een veel uitgebreidere en langere samenwerking met de Franse Gemeenschap, in eerste instantie uiteraard door de gemeenschappelijke

taal, maar deels ook door de samenwerking met Frankrijk. De Franse Gemeenschap sloot op 16 februari 2000 reeds een bilateraal coproductieakkoord met Marokko. De Franse Gemeenschap en het Waals Gewest zijn ook met een permanente delegatie aanwezig in dat land.

Gezien de sterke vertegenwoordiging van de Marokkaanse gemeenschap binnen Vlaanderen zijn ook wij en Marokko geïnteresseerd in nauwer samenwerken. Onze intense samenwerking rond Darna is daar de uitdrukking van en vormt de kern van ons partnerschap. We verbreden die ook bijvoorbeeld via het opstarten van de artiestenresidentie 'Le 18' in Marrakesh. Er is ook grote interesse vanuit Kunstenpunt, via hun MENA-programma (Middle East & North Africa), en Erfgoed om vaker over te steken richting Marokko. We voelen dat kunstenaars van Belgisch-Marokkaanse oorsprong – als ik het zo mag zeggen – ons toch wel in die richting dirigeren en dat biedt zeker interessante perspectieven.

Er lopen onderhandelingen voor respectieve coproductieakkoorden met Mexico, Frankrijk en China. Die zijn dus aan de gang en ik hoop dat we die snel kunnen afronden. Tevens ontvingen we zowel vanuit Zuid-Afrika als vanuit Jordanië de vraag om een culturele samenwerking op te starten door middel van het sluiten van een coproductieakkoord. Tijdens het overleg op 18 februari 2019, dus binnenkort, zullen deze mogelijkheden verder besproken worden met de Vlaamse filmsector.

Marokko kan zich eventueel als derde land aansluiten bij de Conventie voor cinematografische coproducties van de Raad van Europa. Hierdoor kunnen Vlaams-Marokkaanse coproducties erkend worden als een Europees werk en kan er gebruik gemaakt worden van de respectieve ondersteuningsmechanismen van de coproducerende landen.

Ook binnen de subsidielijnen van het VAF/Filmfonds wordt steun verleend aan majoritaire en minoritaire coproducties met andere regio's in binnen- of buitenland.

Los van deze mogelijkheden zal wel onderzocht moeten worden wanneer wij Marokko hier als derde land laten op aansluiten, en of dat voldoende wederkerigheid inhoudt voor onze producenten ten aanzien van hun fonds. Dat is nog niet volledig duidelijk, we hebben daar lang over gepraat met het Centre Cinématographique Marocain, en dat moeten we gewoon uitklaren. Ik denk dat dit al een interessante opstap kan zijn maar wanneer we volledig wederkerig en in een goed partnerschap willen kunnen werken, dan is het sluitstuk toch wel een coproductieakkoord.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, ik vind uw antwoord heel positief. Er komen boeiende tijden aan in de cinema, dat is duidelijk. U somt een aantal Vlaams-Marokkaanse filmmakers op die heel veel potentieel hebben.

Uiteraard is internationale samenwerking toe te juichen als dat leidt tot interessante kwaliteitsvolle films. De vraag is natuurlijk welke afspraken worden gemaakt en of het een win-winsituatie is. Zoals u aangeeft, zult u daar ook nog over onderhandelen.

Ik ben heel blij dat u zegt dat het VAF geconsulteerd werd, ook al kon het dan niet deelnemen aan die buitenlandse missie. Ik zou het bijzonder jammer gevonden hebben als het VAF hier niet geconsulteerd zou zijn, het is toch het huis dat de Vlaamse filmsector aanstuurt en een huis dat binnenkort ook komt met een, naar ik hoor, toch wel redelijk ambitieus memorandum. Het is afwachten of dat dan compatibel is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.